

T.C.
SAĞLIK BAKANLIĞI
Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Genel Müdürlüğü

Sayı : B10.0.AÇS.0.14.00.00-010-06-01-121-2473

Konu: Bebek Ölümleri İzlemi Sistemi

04 MAYIS 2009

.....VALİLİĞİNE
(İl Sağlık Müdürlüğü)
GENELGE
2009 / 31

- İlgi:** a) 06.05.2005 tarih ve 78 sayılı genelgemiz,
b) 20.05.2008 tarih ve 2851 sayılı yazımız,
c) 13.02.2009 tarih ve 857 sayılı yazımız.

Ülkemizde uygulamakta olduğumuz sağlıkta dönüşüm programında ana ve çocuk sağlığı öncelikli konularımız arasında yer almaktadır. Bu çerçevede yürüttüğümüz programlar sonucunda gerek anne gerekse bebek ölümlerinde önceki yıllarla kıyaslanamayacak ölçüde büyük başarılar elde edilmiştir. UNICEF'in 2009 Dünya Çocuklarının Durumu raporuna göre, Türkiye 5 Yaş Altı Çocuk Ölümlerini en hızlı düşüren 5 ülke arasında yer almaktadır. Hacettepe Nüfus Etütleri Enstitüsü'nün her 5 yılda bir gerçekleştirdiği 2008 Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması ön raporuna göre ise bebek ölüm hızı binde 17,6' lara kadar düşmüştür.

Bebek ölümlerini bu seviyeden daha aşağı seviyelere düşürebilmek için bugüne kadar yürüttüğümüz başarılı çalışmalardan daha fazlasına ihtiyaç duyulmaktadır. Artık her bir bebek ölümünü izleyerek nedenini ortaya çıkarmak ve bir daha aynı nedenlerle oluşabilecek bebek ölümlerini önlememiz gerekmektedir. Bu gelişmeyi ancak iyi işleyen kayıt ve bildirim sistemi ile sağlamamız mümkün olacaktır. Mevcut uygulamada; ölüm vakalarına ulaşmada ve veri toplama sisteminde bazı aksaklıklar olduğu görüldüğünden, 0-365 gün içerisinde gerçekleşen bütün bebek ölümlerini ve nedenlerini tespit ederek gerekli tedbirleri almak için yeni bir bebek ölüm kayıt sistemi geliştirilmiştir.

Bu çerçevede :

1. Her ilde bir İl Bebek Ölümlerini İzleme Sorumlusu görevlendirilecektir (AÇSAP Şube Müdürünün görevlendirilmesi tercih edilmelidir).
2. Her ilçede Sağlık Grup Başkanı İlçe Bebek Ölümlerini İzleme Sorumlusudur.
3. Bakanlığımıza bağlı her sağlık kuruluşunda Bebek Ölümlerini İzleme Sorumlusu olarak bir personel belirlenecektir.
4. Özel Hastane ve Ayaktan Tanı ve Tedavi Merkezlerinde Mesul Müdür bebek ölümlerini bildirmekle yükümlüdür.
5. Özel Muayenehanelerde hekim bebek ölümlerini bildirmekle yükümlüdür.
6. Üniversite Hastanelerinde Başhekimlik ile koordine edilerek bebek ölümlerini bildirmekle yükümlü personel görevlendirilmesi sağlanacaktır.

7. Defin ruhsatı vermekle görevli Belediye Tabiplikleri bebek ölümlerini bildirmekle yükümlüdürler.
8. Yasa gereği ölümleri bildirmekle görevli Köy Muhtarları bebek ölümlerini bildirmekle yükümlüdürler.
9. İlçe Sağlık Grup Başkanlıkları, İlçe Jandarma birimlerince tespit edilen bebek ölümlerinin listelerini aylık olarak temin etmekle yükümlüdürler.
10. Bebek Ölümleri Ek-1'de yer alan bebek ölümleri bilgi formu ile yapılacaktır. İl Sağlık Müdürlükleri Bebek Ölümleri Bilgi Formu ile Ek-2'de yer alan doldurma kılavuzunu ilde faaliyet gösteren ilgili bütün kurum ve kuruluşlara dağıtımını sağlayacaktır.
11. Her ilde Bebek Ölümlerini İnceleme Kurulu Kurulacaktır.

İl Bebek Ölümlerini İnceleme Kurulu:

Sağlık Müdürü veya görevlendireceği Sağlık Müdür Yardımcısının Başkanlığında

Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Şube Müdürü,

Yataklı Tedavi Hizmetleri Şube Müdürü,

En az 1 Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Uzmanı (En fazla 3 uzman görevlendirilmeli ve varsa bu uzmanlardan biri üniversite, biri özel sektörde görev yapan hekimler arasından seçilmelidir.)

1 Kadın Hastalıkları ve Doğum Uzmanı

Birinci Basamak Sağlık Kuruluşlarında görev yapan 1 pratisyen hekimden oluşturulacaktır. Gerek görüldüğü hallerde Kurul Başkanı ihtiyaç duyulan uzmanlık dallarından hekimleri davet edebilir.

İhtiyaç duyulan illerde birden fazla Bebek Ölümlerini İnceleme Kurulu kurulabilir.

Bu çerçevede oluşturulan yeni Bebek Ölümleri İzleme Sistemi üç aşamada değerlendirilecektir.

1. Aşama (Ölümlerin Tespiti):

- Sağlık Ocağı bulunmayan belde, köy vb. yerleşim merkezlerinde ölümler, bilindiği üzere yasa gereğince Köy Muhtarı tarafından bildirilmektedir. Program çerçevesinde doğumdan sonraki 365 gün içerisinde olan tüm ölümler de muhtarlar tarafından kayıt altına alınacak ve bağlı olduğu sağlık ocağı veya Aile Hekimine bildirilecektir.
- Köyün bağlı olduğu sağlık ocağında programın yürütülmesinden sorumlu sağlık personeli, her ayın 3'üne kadar sağlık ocağına bağlı tüm köy muhtarlarından bu bildirimleri alacaktır. Ölüm olmamış ise bu husus tutanakla kayıt altına alınacak ve 0 vaka bildirim yapılabacaktır.
- Her Sağlık Ocağı tarafından kendi sahasındaki bebek ölümleri tespit edilecek ve ilgili form doldurularak her ayın 5'ine kadar bağlı oldukları Sağlık Grup Başkanlıklarına, elde ettikleri muhtarlık bildirimleri ile birlikte gönderilecektir. Ölüm olsun ya da olmasın bildirim mutlaka yapılacaktır.
- Defin ruhsatı Belediye Tabipliklerince verilen yerleşim yerlerinde bildirim, ilgili Belediye Tabibi tarafından her ayın 5'ine kadar İlçe Sağlık Grup Başkanlıklarına yapılacaktır. Ölüm olmamış ise bu husus tutanakla kayıt altına alınacak ve 0 vaka bildirim yapılacaktır. İlçe Sağlık Grup Başkanlığı bu bildirimleri Belediye Tabipliğinden düzenli olarak almakla yükümlüdür.

- İlçe Sağlık Grup Başkanlığı tarafından her ay Mezarlık Müdürlüklerinden doğumdan sonraki 365 gün içinde meydana gelen ölümlerin listesi temin edilip, bildirim yapıp yapılmadığı kontrol edilecektir.
- İlçe Sağlık Grup Başkanlıkları, her ayın 5'ine kadar İlçe Jandarma birimlerinden o ay meydana gelen bebek ölümlerinin listelerini temin edecek ve ölüm bildirimini yapıp yapılmadığını kontrol edecektir.
- İlçe Sağlık Grup Başkanlıkları, görev alanlarındaki Sağlık Ocakları, muhtarlar ve Belediye Tabipliklerinden sağladıkları bebek ölüm bildirim formlarını her ay düzenli olarak ayın 10'una kadar İl Sağlık Müdürlüğüne göndereceklerdir.
- İldeki tüm kamu veya özel sağlık kuruluşları (poliklinikler, tıp merkezleri, özel hastaneler, devlet hastaneleri, üniversite hastaneleri vb.) o ay içerisinde kendi kuruluşlarında meydana gelen bebek ölümlerini İlçe Sağlık Grup Başkanlıklarına bildireceklerdir. Büyükşehirler ve İl Merkezlerinde bildirim İl Sağlık Müdürlüğüne yapılacaktır.
- 112 Hizmet Birimleri de her ay sevk sırasında meydana gelen bebek ölümlerini İl Sağlık Müdürlüklerine bildireceklerdir.
- Tespit edilen bütün ölümler, ölümün gerçekleştiği gün içinde TSİM' e girilecektir.
- İlde gerçekleşen tüm ölümlere ait Bebek Ölümleri Bilgi Formları ve ilgili belgeleri ayın 10'una kadar temin edilmiş olacaktır. Her ayın 15'ine kadar Genel Müdürlüğe toplu olarak bildirilecektir.
- Bebeğin kayıtlı olduğu il dışında gerçekleşen ölümlerin bildirim, ölümlerin gerçekleştiği il tarafından yapılacak ve bebeklerin kayıtlı olduğu İl Sağlık Müdürlüklerine de bildirim bir kopyası gönderilecektir.
- Sağlık Kuruluşu dışında (evde, yolda v.b.) meydana gelen her bir bebek ölümü için sözel otopsi yapılacaktır.

2. Aşama (Ölümlerin İncelenmesi) :

- İlde gerçekleşen bütün bebek ölümleri Bebek Ölümlerini İnceleme Kurulunca değerlendirilecektir.
- İl dışı ölümlerin incelenmesi de ölümün gerçekleştiği ilin Bebek Ölümlerini İnceleme Kurulu tarafından yapılacak olup, kayıtlı olduğu il tarafından da Kurulun istediği tüm belgeler temin edilerek ölümün gerçekleştiği ile iletilecektir.
- İlde ölen her bir bebek için Sağlık Müdürlüğü tarafından:
  - 1.Bebek Ölümleri Bilgi Formu (mevcut formda eksiklikler veya tutarsızlıklar varsa tamamlatılıp, düzeltilecektir)
  - 2.Ev Halkı Tespit Fişi
  - 3.Ailenin Sosyal Güvence Durumu
  - 4.Gebe İzlem Kartı
  - 5.Bebek İzlem Kartı
  - 6.Hastanede öldüyse epikriz raporu
  - 7.Defin Ruhsatı
  - 8.Yapılmış ise Otopsi Raporu
  - 9.Sağlık Kuruluşu dışında (evde, yolda v.b.) meydana gelen ölüm ise sözel otopsi raporu temin edilecektir.

- Bebek Ölümelerini İnceleme Kurulu her ay başkanın daveti üzerine toplanacaktır.
- Her bir bebek ölümünün belgeleri ayrı ayrı incelenecektir. İnceleme Ek 3'te yer alan Bebek Ölümelerini İnceleme Kurulu Çalışma Formu'na uygun olarak yapılacaktır.
- Her bir bebek için "Temel Ölüm Nedeni-Ara Ölüm Nedeni-Son Ölüm Nedeni" ni ve EK-3' te yer alan ölüm "mevcut koşullarla önlenbilir miydi? Önlenemez miydi? Önlenemezse nedeni?"ni içeren bir rapor düzenlenecektir.
- Bebek Ölümelerini İnceleme Kurulu toplantısı o ay içerisinde meydana gelen bütün bebek ölümlerinin incelenmesi tamamlanıncaya kadar toplantılarını sürdürecektir. Ay içerisinde meydana gelen bütün bebek ölümlerinin incelenmesi tamamlanınca Kurul ilde alınması gereken önlemleri belirlemeli ve İl Sağlık Müdürüne sunmalıdır.
- Her ayın sonunda Bebek Ölümelerini İnceleme Kurulu tarafından düzenlenen raporlar eklerindeki belgelerle birlikte Genel Müdürlüğe gönderilecektir.

Bakanlık Çalışmaları:

- Bakanlığımızda Merkez Ön İnceleme Kurulu ve Bebek Ölümelerini İnceleme Merkez Kurulu oluşturulacaktır.
- Sağlık Bakanlığı Merkez Ön İnceleme Kurulu tarafından illerden gönderilen tüm raporlar incelenerek temel ölüm nedeni, ara ölüm nedeni ve ana ölüm nedeni tespit edilecektir.
- Tereddütte kalınan ve temel, ara ile ana ölüm nedeni tespit edilemeyen ölümler her ay toplanacak Bakanlık Bebek Ölümelerini İnceleme Merkez Kuruluna sunulacaktır.

3. aşama: Sonuçların Analizi ve Duyurulması

- Sağlık Bakanlığı Bebek Ölümelerini İnceleme Merkez Kurulu her ayın sonunda tüm verileri toplu olarak değerlendirir ve alınması gereken önlemleri belirler.
- Bebek ölümleri ile ilgili veriler ve alınması gereken önlemler illere geri bildirimler yoluyla duyurulur.

Bilgilerinizi ve yukarıda esasları belirtilen konuların ilinizde 01.06.2009 tarihinden itibaren titizlikle uygulanması hususunda ilgililere emirlerinizi önemle rica ederim.

Prof. Dr. Nihat TOSUN

Müsteşar